

УДК 339.54

ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА УГОРЩИНОЮ

Жанна Дерій; Тетяна Зосименко

Національний університет «Чернігівська політехніка», Чернігів, Україна

Резюме. Досліджено особливості поточної моделі економічної співпраці між Україною та Угорщиною. Українсько-угорська співпраця у царині економічних відносин сформована двома різноспрямованими треками їх геополітичних інтересів: євроінтеграційним та російським. Остаточний вибір Україною євроінтеграційного курсу став точкою відліку нового етапу її економічних відносин з Угорщиною. На жаль, на фоні позитивної динаміки двосторонньої торгівлі, зумовленої початком дії ПВЗВТ, ключові індикатори торговельних відносин між Україною та Угорщиною виглядають «застиглими» у часі. Неузгодженість позицій центральної та місцевої влади щодо механізмів залучення й напрямів розподілу фінансової допомоги Угорщини призводить до концентрації угорських інфраструктурних проєктів та соціальних програм у Закарпатській області, що часто неоднозначно сприймаються з точки зору національних інтересів України. За умов посилення внутрішньогалузевого характеру торгівлі України з Угорщиною шляхом розбудови взаємовигідних вертикальних коопераційних зв'язків за несировинними позиціями може сприяти комплексній модернізації української економіки, зміцнюючи конкурентні позиції її експорту. Збільшення кількості бізнес-суб'єктів, які мають спільні економічні інтереси, у свою чергу, є запорукою прагматизації порядку денного двосторонніх відносин, нейтралізуючи хиткий геополітичний контекст. Виявлено, що попри значне місце у зовнішній торгівлі України, Угорщина не позиціонується як окрема, стратегічно важлива локація у системі української економічної політики. Аналіз основних індикаторів міжнародної торгівлі товарами між державами дозволив визначити дизайн win-win моделі їх економічної кооперації, від якого має відштовхуватися зовнішньоекономічна політика України для зміцнення конкурентоспроможності свого експорту. За результатами дослідження сформовано рекомендації щодо удосконалення українсько-угорської співпраці у сфері торгівлі та інвестицій. Основною передумовою для покращення перспектив економічної співпраці є застосування ширшого бачення обох країн як частин одного регіону зі спільними економічними інтересами.

Ключові слова: економічна співпраця, зовнішньоекономічна політика, міжнародна торгівля, прямі іноземні інвестиції, транскордонне співробітництво, Україна, Угорщина.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.018

Отримано 01.06.2020

UDC 339.54

UKRAINE-HUNGARY ECONOMIC COOPERATION: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF ECONOMIC COOPERATION IMPROVEMENT

Zhanna Derii; Tetiana Zosymenko

National University «Chernihiv Polytechnic», Chernihiv, Ukraine

Summary. The peculiarities of the current model of economic cooperation between Ukraine and Hungary are considered in the paper. Ukrainian-Hungarian economic relations are formed by two contrasting tracks of their geopolitical concerns: European integration and Russian. The ultimate choice of European integration course by Ukraine started a new stage of its economic relations with Hungary. Unfortunately amid positive dynamics of bilateral trade, caused by DCFTA action, the key indicators of Ukraine-Hungary trade seem to be

«frozen» in time. The incoherence in positions of central and local authorities concerning the mechanisms of Hungarian funding and its allocation directions results in concentration of Hungarian infrastructure projects and social programs in Transcarpathian region. It is often perceived rather ambiguously from the perspective of Ukrainian national interests. If Ukraine-Hungary intra-industry trade is enhanced due to beneficial vertical cooperation on non-primary items, there will be comprehensive modernization of Ukrainian economy and the boost in its exports competitiveness. The increase of business entities with common economic interests, in turn, is the precondition for more pragmatic agenda of the bilateral relations neutralizing unstable geopolitical context. It is determined that despite the essential place in Ukrainian foreign trade, Hungary is not positioned as the location of the strategic importance within Ukrainian economic policy system. Analysis of the main international trade indicators of the given states makes it possible to identify the design of win-win model of their economic cooperation which should be considered in Ukraine foreign economic policy in order to increase its export competitiveness. According to the investigation results, recommendations concerning Ukraine – Hungary cooperation in trade and investments spheres are formed. The main precondition for improving the prospects of economic cooperation is the application of broader vision of both countries as part of the same region with common economic interests.

Key words: economic cooperation, foreign economic policy, international trade, direct foreign investment, cross-border cooperation, Ukraine, Hungary.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04.018

Received 01.06.2020

Постановка проблеми. Незважаючи на виклики, що постають перед державами внаслідок впливу Covid-19, економічна співпраця між Україною та Угорщиною є важливим питанням на порядку денному української зовнішньоекономічної політики. Контекст для українсько-угорської співпраці у царині економічних відносин сформований двома різноспрямованими треками їх геополітичних інтересів: євроінтеграційним та російським. Остаточний вибір Україною євроінтеграційного курсу став точкою відліку нового етапу її економічних відносин з Угорщиною. Це відобразилося у двох різноспрямованих треках, які визначають динаміку та зміст їх торговельно-економічної кооперації з 2014 р. З одного боку, це підтримка євроінтеграційних зусиль України Угорщиною. З іншого, – утримання сформованого вектора економічних відносин з Росією, що мають для Угорщини стратегічне значення. Україна має прагматично підходити до такого розвитку подій і максимізувати вигоди від економічної співпраці з Угорщиною у сферах, які належать до спільних інтересів. За приклад можна взяти відносини з Білоруссю, а саме прагнення Києва і Мінська нарощувати обсяги торгівлі всупереч протилежним векторам геополітичного спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика взаємовідносин між Україною та іншими країнами у контексті глобалізаційних викликів та курсу держави на євроінтеграцію досліджувалась у працях Ю. Пахомова [1], О. Білоруса [2], Д. Лук'яненка [3].

Історія взаємовідносин України та Угорщини впродовж 1991–2019 рр., проблематика цих відносин та їх специфіка порівняно з іншими державами-сусідами України у контексті євроінтеграційного поступу України досліджується у публікаціях Г. Максака та С. Герасимчука [4].

Вагомий внесок у вивчення питань історичного поступу Угорщини було зроблено Д. Ткачем [5]. Він провів багатофакторний аналіз суті, характеру, особливостей модернізації та сучасного процесу державотворення в сусідній країні. Основними питаннями при цьому є вивчення специфіки угорського досвіду державотворення після розпаду колишнього так званого соціалістичного табору. Дослідження феномену – чому Угорська Республіка набагато «випередила» не лише Україну, але й усі європейські постсоціалістичні країни на шляху перебудови більшості сфер суспільного життя на засадах демократії та ринкових перетворень.

І. Вовканич [6] кардинально вивчає системні перетворення в Угорщині, детально досліджує процес становлення нової політичної системи в Угорщині (формування нової системи влади, політичних структур, структур громадянського суспільства), нової економічної та принципово іншої внутрішньої і зовнішньої політики Угорської Республіки.

Вивчення праць з тематики наукового дослідження показало, що безпосередньо питання відносин між Україною та Угорщиною потребують додаткового вивчення та обґрунтування заходів співпраці з огляду на їх ефективність і перспективність.

Метою дослідження є виявлення особливостей поточної моделі економічної співпраці між Україною та Угорщиною, а також формування рекомендацій щодо її удосконалення.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено наукові завдання: виявити, як позиціонується Угорщина в системі зовнішньої економічної політики України; проаналізувати основні індикатори міжнародної торгівлі товарами між державами; визначити передумови для подальшої українсько-угорської економічної співпраці.

Методологія дослідження базується на комбінуванні теоретичних та емпіричних, кількісних і якісних методів. Задля виявлення сили та напрямку впливу двосторонніх форм інституційної співпраці в економічній сфері на динаміку та якість торгівлі, показники взаємних інвестиційних потоків буде проведено аналітичне стиснення значних масивів відкритих даних з використанням відповідних статистичних інструментів (абсолютних та відносних величин, динамічних рядів). Політичний вимір економічної дипломатії між Україною та Угорщиною буде вивчено з використанням кейсового методу. Висновки за результатами аналізу кейсів дозволять сформулювати рекомендації щодо подолання конкретних проблем в економічних відносинах із сусідом шляхом удосконалення інструментів економічної дипломатії, включаючи формат багатосторонньої регіональної співпраці. Важливим інформаційним компонентом, покликаним забезпечити досліджувані кейси достовірними деталями, слугуватимуть первинні експертні інтерв'ю (як з посадовцями, відповідальними за сферу економічної дипломатії у досліджуваних країнах, так і з незалежними фахівцями).

Виклад основного матеріалу. Стратегічне бачення Угорщини як економічного партнера наразі не простежується як цілісний та чітко виділений напрям зовнішньоекономічної політики України. В офіційних документах стратегічного характеру Угорщина окремо не згадується, але під час розгляду важливих для України галузей як зразок для досягнення бажаного рівня економічного та соціального розвитку вказують саме країни Центрально-Східної Європи. У Стратегії національної безпеки України підкреслюється, що для забезпечення економічної безпеки необхідно наблизити українські соціальні стандарти до рівня держав Центральної та Східної Європи. Серед ключових умов нової якості економічного зростання визначено створення найкращих у Центральній і Східній Європі умов для інвесторів. В Експортній стратегії України на 2017–2021 роки серед ринків, які є потенційно привабливими для більшості галузей української економіки і можуть служити орієнтиром для подальшого розвитку експортної діяльності, вказуються в цілому країни ЄС. І це при тому, що Угорщина незмінно замикає ТОП-5 країн ЄС за обсягами товарообігу з Україною.

Українські урядовці сприймають відносини з Угорщиною через призму євроінтеграційної політики України, приділяючи недостатньо уваги двосторонньому та регіональному форматам інституційної співпраці в економічній сфері. Інституційна співпраця з Угорщиною загалом має низький рівень. Протягом 15 років чинності Угоди про економічне співробітництво між Україною та Угорщиною відбулися лише чотири засідання Спільної міждержавної комісії з питань економічного співробітництва (останнє

у 2013 році). Для порівняння, українсько-білоруська міжурядова комісія з торгово-економічного співробітництва провела 27 засідань, останнє з яких відбулося наприкінці 2019 р. Через політичні непорозуміння між Україною та Угорщиною втрачаються можливості для зміцнення регіональної співпраці в торговельно-економічній та інвестиційних сферах. Залишається «замороженим» формат В4+Україна, який міг би надати суттєву підтримку, наприклад, малому та середньому бізнесу.

Неузгодженість позицій центральної та місцевої влади щодо механізмів залучення та напрямів розподілу фінансової допомоги Угорщини призводить до концентрації угорських інфраструктурних проектів та соціальних програм у Закарпатській області, що часто неоднозначно сприймаються з точки зору національних інтересів України. Інтенсивніше відбувається інституційна співпраця на регіональному рівні, переважно в Закарпатській області, що пов'язано з зацікавленістю місцевих еліт у залученні фінансової допомоги з боку Угорщини. Тільки протягом 2017 р. Угорщина надала Україні значну фінансову допомогу в різних сферах, зокрема близько \$100 млн виділено на розвиток прикордонної інфраструктури та фінансування проектів у галузі АПК. Переважна більшість угорських інфраструктурних та гуманітарних проектів діє виключно на Закарпатті, в інтересах етнічних угорців. Фінансові вливання уряду Угорщини в економіку Закарпаття відбуваються в рамках як прямих, так і опосередкованих інституційних механізмів. Дія перших визначається Рамковим договором між Урядом України та Урядом Угорщини про надання кредиту на умовах пов'язаної допомоги [8]. Прикладами других є Програма економічного розвитку Егана Еде, яка була започаткована у 2016 році державою Угорщина та Товариством угорської культури Закарпаття (KMKSZ) з метою підтримки підприємництва та заохочення місцевих стартапів. Наразі загалом понад 16 600 заявників отримали фінансування на загальну суму понад 12,5 млрд форинтів (близько \$40 млн) та Закарпатський соціальний пакет. Програма впроваджується фондом Габора Бетлена та фінансується Урядом Угорщини з 2015 р. Метою програми є надання фінансової підтримки закарпатським угорцям у складній економічній та соціальній ситуації. Подібні зусилля сприяють зростанню інтегрованості трудових ресурсів Закарпатського регіону в економіку Угорщини. Частка грошових переказів фізичних осіб з Угорщини відносно закарпатського ВРП (9,4%) свідчить, що залежність економіки області від угорської є найвищою серед інших регіонів України (середній показник частки переказів відносно ВРП – 1%).

На фоні позитивної динаміки двосторонньої торгівлі, зумовленої початком дії ПВЗВТ, ключові індикатори торговельних відносин між Україною та Угорщиною виглядають «застиглими» у часі. З одного боку, лібералізація торговельних відносин між Україною та ЄС, що розпочалася після підписання Угоди про асоціацію, позитивно позначилася на динаміці торгівлі між Україною та Угорщиною. Темпи зростання експорту та імпорту між ними випереджають аналогічні показники з ЄС. Порівняно з 2015 р. український експорт до Угорщини збільшився на 70% (в середньому до країн ЄС – на 35%), імпорт – на 50% (в середньому з країн ЄС на 41%). З іншого боку, місце Угорщини серед торговельних партнерів України залишається незмінним, замикаючи ТОП-10. Сусідня Польща, приміром, перемістилася з 5 на 2 місце за показниками товарного експорту з України. Не відбулося зрушень і в напрямку диверсифікації товарного експорту з України до Угорщини. Індекс концентрації коливався на рівні 0,5 (для порівняння в цілому до ЄС – 0,19). На перші 5 груп товарів за УКТЗЕД припадало понад 80% експорту. Хоча найбільша частка його формувалася за рахунок групи з високою доданою вартістю – «Електричні машини, обладнання та їх частини», основні товарні позиції у її складі (електричні водонагрівачі та проводи) не відрізняються високим рівнем технологічної місткості. Залишаються міцними позиції сировинних груп (палива, руди, деревина). Зростання значення інших несировинних товарних груп

(наприклад, продукції хімічної промисловості чи транспортних засобів) не спостерігалось [3].

Технологічна структура торгівлі між Україною та Угорщиною формує передумови для розвитку стратегічних коопераційних взаємозв'язків між ними. На перший погляд, український експорт до Угорщини є співвимірним за технологічними категоріями відносно до угорського імпорту (рис. 1). Третина вартості (28%) усіх товарних потоків, що спрямовуються з України до Угорщини, припадає на сировинні та ресурсомісткі промислові позиції. Майже стільки ж (25%) займають ці технологічні групи в структурі імпорту товарів з Угорщини до України. Рівнозначну питому вагу має низькотехнологічний експорт (8%). На середньотехнологічні товарні позиції припадає 38% українського експорту до Угорщини. Середньотехнологічні товари займають найбільшу частку (45%) серед товарних позицій, які імпортує Україна з Угорщини. Питома вага високотехнологічних товарів в експорті з України до Угорщини становить 26%, тоді як в імпорті з Угорщини до України частка таких товарів займає 21%.

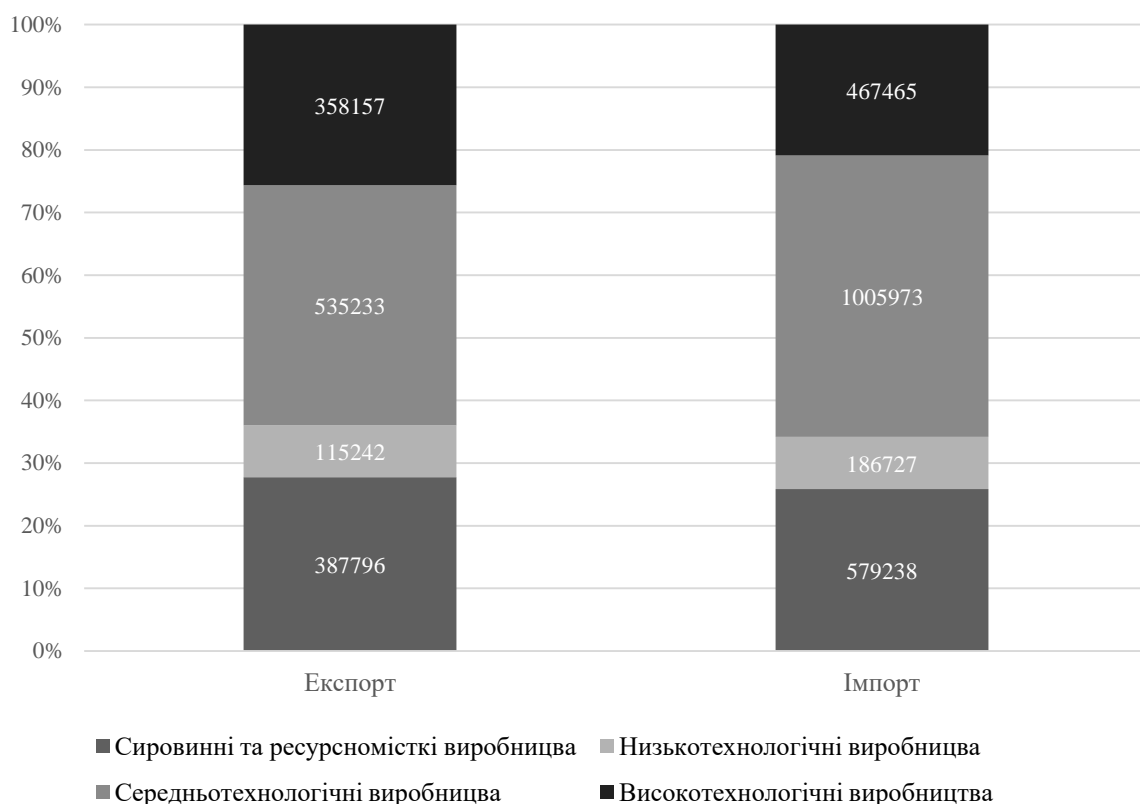

Рисунок 1. Технологічний зріз структури торгівлі товарами між Україною та Угорщиною, 2018 р., тис. дол. США*

Figure 1. Technological cross-section of merchandise trade structure between Ukraine and Hungary, 2018, thousands dollars US*

*Побудовано авторами за даними [12].

*Developed by the author based on [12].

Однак загальна картина конкурентоспроможності експорту України та Угорщини (табл. 1) демонструє, що Україна випереджає Угорщину тільки за сировинними та ресурсомісткими промисловими товарами (сільськогосподарські товари, харчова продукція, продукція металургії).

Таблиця 1. Порівняння позицій українського та угорського експорту у світовій товарній торгівлі, 2017***Table 1.** Comparison of Ukraine's and the Hungary's export position in the world's merchandise trade, 2017*

Товарна група	Місце України серед країн-експортерів	Місце Угорщини серед країн-експортерів
Сільськогосподарська продукція	25	38
Автомобільна продукція	66	20
Продукція хімічної промисловості	65	29
Одяг	60	48
Електронне та офісне обладнання	57	17
Харчова продукція	24	35
Продукція металургії	15	40
Машини та транспортне обладнання	51	23
Фармацевтична продукція	64	19
Текстиль	60	36

*Побудовано авторами за даними [12].

*Developed by the author based on [12].

За таких умов посилення внутрішньогалузевого характеру торгівлі України з Угорщиною шляхом розбудови взаємовигідних вертикальних коопераційних зв'язків за несировинними позиціями може сприяти комплексній модернізації української економіки, зміцнюючи конкурентні позиції її експорту. Збільшення кількості бізнес-суб'єктів, які мають спільні економічні інтереси, у свою чергу, є запорукою прагматизації порядку денного двосторонніх відносин, нейтралізуючи хиткий геополітичний контекст.

Внутрішньогалузевий зріз торгівлі між Угорщиною та Україною визначає дизайн win-win моделі їх економічної кооперації, від якого має відштовхуватися зовнішньоекономічна політика України для зміцнення конкурентоспроможності свого експорту. Співставлення специфічних показників міжнародної торгівлі дозволило виявити такі особливості поточної моделі торговельної взаємодії між Україною та Угорщиною:

– загальний рівень внутрішньогалузевої торгівлі є вище середнього та має повільну тенденцію до зростання, що є свідченням поступового зміцнення їх економічної інтеграції. При цьому високий рівень взаємообміну товарними потоками притаманний як для сировинних, ресурсномістких та низькотехнологічних, так і для середньотехнологічних (окрім, автомобільної галузі) та високотехнологічних виробництв (як електронних, так і електричних);

– глибокий аналіз динаміки експорту та імпорту в межах окремих галузей демонструє, що у низькотехнологічних сферах виробництва харчових та нехарчових агропродуктів, текстильного виробництва, виробництва одягу, взуття та ін. домінує горизонтальна кооперація. Це означає, що товари, якими обмінюються країни, є рівноцінними з точки зору повноти технологічного процесу та відповідно доданої вартості. Їх різні якісні властивості (наприклад, різні бренди виробників одягу, харчові продукти з відмінними чи додатковими споживчими характеристиками) приваблюють покупців по обидва боки кордону. А українські виробники мають порівняно високу продуктивність за вказаними товарними позиціями. Тож чесно конкурувати можна тільки за рахунок пошуку своєї особливої ніші серед угорських споживачів, інакше будуть застосовані інструменти торговельного захисту (антидемпінгові, антисубсидійні та захисні розслідування). Це ж стосується і торговельного обміну товарами блоку високотехнологічних виробництв (як електронних, так і електричних). Натомість, кооперація між середньотехнологічними виробництвами як процесними, так

і інжиніринговими хоча й має вертикальний характер, «просідає» з точки зору продуктивності українських виробників. Саме тут державна підтримка українських виробників є важливою та необхідною.

Істотний потенціал для включення українських виробників до глобальних ланцюгів доданої вартості шляхом вертикальної кооперації з угорськими виробниками наявний у сфері виробництва моторних транспортних засобів, частин і пристроїв до них, фармацевтичних товарів та лікарських засобів. Внутрішньогалузева торгівля України та Угорщини вказаними товарними групами наразі майже відсутня. Зі свого боку, українські компанії готові нарощувати виробництво товарів, якість яких відповідає очікуванням європейських покупців. Для прикладу можна навести зростання експорту автомобільних свічок запалювання. Поставки цієї продукції в ЄС зросли на чверть і зайняли другу позицію з експорту в грошовому еквіваленті після кукурудзи. Це стало можливим після залучення інвестицій у підприємства, орієнтовані на виробництво запчастин для автомобілів. Починаючи з 2015 року, в Україні відкрили дев'ять нових заводів з виробництва автомобільної кабельної продукції, ще кілька будуються. Втім як і раніше в ЄС загалом, і в Угорщині зокрема затребувані лише українські товари, виробництво яких вимагає ручної праці, але не технологій (як вищезгадане виробництво автокабелів, де «технологія» зводиться до ручного скручування проводів і скріплення їх пластиковими стяжками). Поки експортом справді технологічної продукції ми похвалитися не можемо. Підприємства, які продають в Євросоюз готову високотехнологічну продукцію на зразок дронів і електровелосипедів, – лише невеликі стартапи, що експортують дрібні партії товарів.

Попри визначальну роль іноземних інвестицій у нарощування середньо- та високотехнологічного виробництва, активність угорських інвесторів в Україні стримується низкою внутрішніх та зовнішніх чинників. У 2019 р. Угорщина посідала 14 місце за обсягом прямих іноземних інвестицій з показником 380,7 млн дол. США [12]. За останніми доступними даними (травень 2020), в Україні налічується 833, що належать резидентам Угорщини. Більшість із них зареєстровані на Закарпатті, в Київській, Одеській, Львівській, Івано-Франківській та Дніпропетровській областях. Водночас протягом останніх років з боку угорської сторони не було здійснено значних інвестиційних проєктів, за винятком виробництва паливних пелет у м. Тячеві Закарпатської області, куди було спрямовано 11 млн дол. США. Війна на Сході, макроекономічна ситуація, повільне економічне зростання, корупція, ризики порушення прав власності є основними чинниками, що відлякують угорських інвесторів. Через несприятливі ринкові умови кілька великих гравців вже залишили ринок (наприклад, компанія МОЛ), інші призупинили свої інвестиційні проєкти (наприклад, Мастерпласт) та багато інвестиційних намірів було відкладено на невизначений період (Грабопласт, MVM).

Удосконалення транскордонної інфраструктури відкриває значні можливості для економік обох держав, однак їх власної фінансової спроможності недостатньо для забезпечення реалізації таких проєктів. З моменту встановлення двосторонніх відносин між Києвом та Будапештом, розвиток транскордонної інфраструктури перебуває серед урядових пріоритетів. Міжнародний транспортний коридор між Україною та Угорщиною сполучає не тільки їх ринки, але й Європу та Азію. Тому подібні проєкти можуть забезпечити додаткові стимули не тільки для двосторонньої торгівлі, але й для ширшої регіональної кооперації. З метою будівництва додаткових пунктів перетину кордону та удосконалення системи залізничного сполучення вже було здійснено кілька спільних ініціатив. Окремі з них було виконано угорською стороною, але брак ресурсів з боку України не дозволив продовжити їх подальшу реалізацію на Закарпатті. Понад те, великомасштабні проєкти розвитку в основному фінансуються міжнародними

фінансовими інституціями (на кшталт Світового банку). Доступ до таких джерел потребує значного досвіду, надійної репутації та фінансових можливостей гарантувати такі ініціативи. Угорським компаніям складно самотужки конкурувати тут з потужними гравцями (як от Німеччиною). Можливим варіантом вирішення проблеми є формування консорціумів та інших авторитетних форматів співпраці з Європейськими країнами задля відкриття доступу до великих джерел можливого фінансування.

Висновки. Через напружені геополітичні стосунки між Україною та Угорщиною основною передумовою для покращення перспектив їх економічної співпраці є застосування ширшого бачення обох країн як частин одного регіону зі спільними економічними інтересами. Найзагальніше, що варто здійснити в цьому напрямку, це виділити цілісний напрям зовнішньоекономічної політики України відносно Угорщини в офіційних документах стратегічного характеру. Передусім це стосується нової версії Експортної стратегії України, яка прийде на зміну чинному варіанту «дорожньої карти» розвитку української торгівлі у 2022 р. Для визначення найперспективніших товарних груп для експорту до Угорщини потрібен подальший аналіз. В якості індикаторів успішного досягнення очікуваних результатів завдань і заходів торговельної політики відносно Угорщини доцільно виділити такі показники «якості» зовнішньої торгівлі: рівень концентрації експорту, рівень технологічної місткості ТОП-10 товарних позицій, частка несировинних товарів в експорті.

Обираючи форми та інструменти зміцнення українського експорту на угорському ринку на рівні державної торговельної політики, варто враховувати поточний стан двосторонньої економічної кооперації. Наразі виділяються два засадничі напрями формування win-win моделі торгівлі товарами засобами державного регулювання: з одного боку, підтримка зростання продуктивності українських виробників, перспективних з точки зору налагодження вертикальної кооперації з угорськими підприємцями; з іншого боку, утримання від заходів державного регулювання, здатних загострити конкуренцію в галузях, де домінує горизонтальна кооперація. У подальшому при розробленні політики стимулювання експорту варто виходити з можливостей залученості країни до регіональних та глобальних ланцюгів створення доданої вартості через вертикальну кооперацію з угорськими виробниками. Нині не задіяний для цього потенціал існує у виробництві транспортних засобів та фармацевтиці.

Враховуючи проблемний інвестиційний клімат в Україні, рекомендується скористатися моделлю таргетованого балансування. Тобто прагнути залучити інвестиції у сектори, які одночасно становлять інтерес для угорських інвесторів та відповідають національним інтересам країни-реципієнта. Хоча наразі складно назвати компанії, які зацікавлені інвестувати в Україні, в якості вихідного пункту можна скористатися програмою Егана Еде, розробленою урядом Угорщини для Закарпатської області. В ній перелічені такі сектори: сільське господарство, харчова промисловість (переробка фруктів та молока) та туризм (будівництво готелів і комплексів з термальними мінеральними водами). Крім того, як відомо Угорщина поставила за мету досягнути 20% «чистої» енергії до 2030 року та активно працює над декарбонізацією економіки. Питання сталого розвитку є пріоритетними і для України. Таким чином, існує маса можливостей для спільних екологічних проєктів, включаючи спільні проєкти з розвитку відновлювальної енергетики та стимулювання енергоефективності промислових підприємств.

Conclusions. Due to the challenging tense relations between Ukraine and Hungary, the main precondition for improving the prospects of their economic cooperation is broader vision of both countries as part of the same region with common economic interests. The most common thing to be done in this respect is to highlight the comprehensive direction of foreign economic policy of Ukraine concerning Hungary in strategic official documents. First of all,

this relates to the new version of Ukraine Export Strategy changing the current Strategic Trade Development Roadmap in 2022. In order to identify the most promising commodity groups to be exported to Hungary further analysis is required. As the indicators of successful achievement of its objectives and activities regarding Hungary such figures of foreign trade «quality» as: product export concentration index, technological level of TOP-10 sections within Harmonized System Code, weight of non-primary goods in export should be defined.

While selecting forms and instruments to strengthen Ukrainian exports in Hungarian market at the level of government trade policy, the current state of bilateral economic cooperation should be taken into account. At present there are two main directions to establish the win-win model of trade by means of the government regulation measures: on the one hand, it is support for the growth of productivity of Ukrainian manufacturers which are perspective in terms of vertical cooperation with Hungarian entrepreneurs; on the other hand, refraining from state regulatory measures that could exacerbate competition in areas where horizontal cooperation dominates. Further development of exports promotion policy should be based on Ukraine's capacity to be involved in the global and regional value chains by vertical cooperation with Hungarian companies. Nowadays, untapped potential exists in the production of vehicles and pharmacy.

Taking into account the problematic investment climate in Ukraine, it is recommended to use the targeted balancing model. That is, to attract investment in sectors that are of interest to Hungarian investors and correspond to interests of the recipient country. Although it is currently difficult to define the companies which are interested in investing in Ukraine, Egan Ede's program developed by Hungarian government for Transcarpathian region can be used as a starting point. The following sectors of Ukraine economy are listed in this program: agriculture, food processing industry (fruits and milk), and tourism (construction of hotels and thermal mineral water complexes). Moreover, it is known that Hungary aims to achieve 20% of «clean» energy by 2030 and actively works on economy decarbonization. The problem of sustainable development is also a priority for Ukraine. Thus, there are a lot of opportunities for joint environmental projects, including joint projects for the development of renewable energy and promoting energy efficiency of industrial enterprises.

Список використаної літератури

1. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму: монографія. Київ : КНЕУ, 2003. 357 с.
2. Вовканич І. І. Постсоціалістична трансформація в Угорщині: історіографічний аспект. *Carpathica-Carpatika*. 2003. Вип. 21: Політологічні студії: історія, теорія, практика. С. 211–225. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19349/1/постсоціалістична_трансформація_в_угорщині.pdf. (дата звернення: 01.06.2020).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 30.05.2020).
4. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2005. 204 с.
5. Максак Г., Герасимчук С. Історія відносин Україна-Угорщина як динаміка та зміст політичного діалогу / Рада зовнішньої політики «Українська призма». Лютий 2020. URL: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/02/Istoriya-vidnosyn-Ukrayina-Ugorshhyna-yak-dynamika-ta-zmist-politychnogo-dialogu.pdf?fbclid=IwAR28YDcj-9tCydfZsOXPeURCwvhKbSGXpmnJcEz5603K0WWpquwR0R8vQt4>. (дата звернення: 03.06.2020).
6. Пахомов Ю. М., Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі : монографія. Київ : Україна, 1997. 237 с.
7. Показники зовнішньої торгівлі України / Державна митна служба України. URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnover>. (дата звернення: 24.05.2020).
8. Рамковий договір між Урядом України та Урядом Угорщини про надання кредиту на умовах пов'язаної допомоги від 23.03.2017 № 1978-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_001-16. (дата звернення: 01.06.2020).
9. Ткач Д. І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій : монографія / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. Київ : МАУП, 2004. 504 с.

10. Угорщина / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6aa02a66-f9fd-456a-a48e-061ecda360ea&title=Ugorschina> (дата звернення: 25.05.2020).
11. Medynskyi I., Kapcsos B. Foreign policy audit: Ukraine – Hungary. Kyiv : DISCUSSION PAPER, 2016. 45 p. URL: http://kul.kiev.ua/doc/Prez_UK_HU.pdf. (Last accessed: 25.05.2020).
12. Trade and tariff data / World Trade Organization (WTO). URL: <https://www.wto.org> (Last accessed: 26.04.2020).

References

1. Bilorus, O. H. (2003). Ekonomichna systema hlobalizmu[Economic system of globalism]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
2. Vovkanych, I. I. (2003). Postsotsialistychna transformatsiia v Uhorshchyni: istoriohrafichnyi aspekt [Post-socialist transformation in Hungary: historiographical aspect]. Carpatica, 21, 211-225. Retrieved from https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19349/1/постсоціалістична_трансформація_в_угорщині.pdf.
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] (n.d.). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Lukianenko, D. H. (2005). Ekonomichna intehratsiia i hlobalni problemy suchasnosti [Economic integration and global problems of today]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
5. Maksak, H., Herasymchuk, S. (February 2020).Istoriia vidnosyn Ukraina-Uhorshchyna yak dynamika ta zmist politychnoho dialohu [History of Ukraine-Hungary relations as the dynamics and content of political dialogue]. Retrieved from <http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/02/Istoriya-vidnosyn-Ukrayina-Ugorshhyna-yak-dynamika-ta-zmist-politychnogo-dialogu.pdf?fbclid=IwAR28YDcj-9tCydfZsOXPeURCwvhKbSGXpnmJcEz5603K0WWpqyWR0R8vQt4>.
6. Pakhomov, Yu. M., Lukianenko, D. H., Hubskeyi, B. V. (1997).Natsionalni ekonomiky v hlobalnomu konkurentnomu seredovyschi [National economies in a global competitive environment]. Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] (n.d.). Pokaznyky zovnishnoi torhivli Ukrainy [Indicators of foreign trade of Ukraine]. Retrieved from <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnover>.
8. Ramkovyi dohovor mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Uhorshchyny pro nadannia kredytu na umovakh poviazanoi dopomohy [Framework agreement between the Government of Ukraine and the Government of Hungary on the provision of a loan on the terms of related assistance]. № 1978-VIII (23.03.2017).Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348_001-16.
9. Tkach, D. I. (2004).Suchasna Uhorshchyna v konteksti suspilnykh transformatsii [Modern Hungary in the context of social transformations]. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].
10. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy [Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine]. (n.d.). Uhorshchyna [Hungary]. Retrieved from <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=6aa02a66-f9fd-456a-a48e-061ecda360ea&title=Ugorschina>.
11. Medynskyi, I., Kapcsos, B. (2016). Foreign policy audit: Ukraine – Hungary. Kyiv: DISCUSSION PAPER. URL: http://kul.kiev.ua/doc/Prez_UK_HU.pdf.
12. World Trade Organization (WTO) (n.d.). Trade and tariff data.Retrieved from <https://www.wto.org>.